

FAGPOLITISK ENGASJEMENT OG DAGSAKTUELLE UTFORDRINGER

Innenfor IAP er det en ambisjon å samle og spre kunnskap som kan prege de fagpolitiske debattene, og å øke psykologenes refleksjonsnivå om sin egen aktuelle og potensielle betydning for anvendelsen av psykologisk fagkunnskap. Siden IAP tilbyr videreutdanning og spesialisering innen et bredt spekter av psykologiske virkeområder og typer av institusjoner, kan dette stimulere utdanningskandidatene og medlemmene til ulike former for fagpolitisk engasjement. Gjennom IAP kan enkeltpersoner og grupper av psykologer sammen identifisere fagpolitiske utviklingstrekk og adressere dagsaktuelle utfordringer.

Følgende fagpolitiske temaer krever årvåkenhet fra IAP-tilknyttete psykologer:

- Det er en tendens til at stadig flere typer av livsbetingelser og opplevelses-tilstander kategoriseres som former for sykdom – noe som innebærer en utbredt forestilling om at de kan og bør behandles som det.
- Overnevnte tendens reflekteres i utvikling av stadig mer raffinerte diagnostiske systemer. Utfordringen består i at det ikke er åpenbart hvordan utvikling av diagnosesystemet i form av nye eller endrede kategorier bedrer pasientenes tilgang til den form for hjelp og støtte som de ettersøker i sitt personlige utviklingsarbeid.
- Innen psykisk helsevern legges det stadig større vekt på at utredning av klienter skal følge standardiserte prosedyrer, og at utredninger skal ferdigstilles før behandlingsarbeidet. Selv om differensialdiagnostiske vurderinger kan ha stor praktisk betydning, er det bekymringsfullt når kartlegging strengt adskilles fra endringsarbeidet, og når en stor andel av de samlede ressurser benyttes til findiagnostikk som likevel ikke har konsekvenser for behandling. IAP-tilknyttete psykologer er opptatt av at allianse- og endringsarbeidet starter i første møte. Psykologer oppfordres til å engasjere seg i hvilke konsekvenser organisering av helsetjenesten har for samarbeid og endringsarbeid med klienter.
- Forskning som viser at psykofarmaka har dokumentert effekt på visse tilstandsbilder, kan føre til at de aktuelle medisinene blir overforbrukt. Dette innebærer en tendens til at stadig flere «får» den diagnosen som gir tilgang til medikamentene, og en fare for at medikamentell behandling kommer isteden for personlig rettet oppfølging og psykososiale tiltak. Aktuelle eksempler er sentralstimulerende midler for konsentrasjons- og atferdsvansker hos barn (særlig gutter) i skolealder, og antidepressiva for unge (særlig jenter) som strever med ensomhet og tristhet i overgangen fra barn til voksen.
- Spesialisthelsetjenestens pasientkunnskap og tilhørende behandlingstilbud er sterkt individsentrert på bekostning av familie- og systemforståelse, dette tross for at psykologer har fått stadig større ansvar og myndighet i psykisk helsevern. Behandlingsformer som involverer klientenes familiemedlemmer og

nettverk legges gjerne til egne – og oftest ganske små – enheter med særoppgaver og tilsvarende beskjeden mulighet til å prege tjenestens faglige utvikling.

- Hvordan oppnå en rimelig balanse i ressursbruk mellom psykologisk reparasjonsarbeid forankret i spesialisthelsetjenesten, og helsefremmende- og primærforebyggende tiltak som kan formidles gjennom institusjoner for kultur, utdanning og arbeidsliv. Akutte og alvorlige lidelser tiltrekker seg automatisk oppmerksomhet og innsats, mens det kan være vanskeligere å se verdien av tiltak som gir gode psykologiske utviklingsbetingelser for alle.
- Psykologisk kompetanse etterspørres stadig mer, både for behandling og for ekspertuttalelser i media. Psykologer får derfor et økt større ansvar for å formidle psykologisk fagkunnskap på en måte som bemektiger mennesker, og styrker deltakelse i lokalsamfunn, fullføring av utdanningsforløp, inkludering i arbeidsliv, samt omsorg som er forankret i folks hverdagsliv.
- Det er bekymringsfullt når rimelige og velbegrunnede satsinger på forebygging av psykiske lidelser blir omgjort til omfattende og kostbare programmer for screening av alle. Når standardiserte instrumenter anvendes innenfor allmenne institusjoner som skole og barnehage for å plukke ut barn som er i risiko for «skjevutvikling» i statistisk forstand, gir ikke dette nødvendigvis noen sikker eller velegnet rettesnor for personlig rettede tiltak. Dette gjelder både for innholdet i tiltakene og for hvem som skal være mottakere av dem.
- Psykologer som arbeider med organisasjoner og institusjoner som oppdragsgivere opplever en økende etterspørsel etter sine tjenester, samtidig som dette gir dem et utvidet ansvar for hva slags samfunnsmessige interesser de tjener. Fagpolitiske debatter er et viktig hjelpemiddel for å ivareta det faglige ansvaret og finne reflekterte former for avveining mellom hensynet til den enkelte organisasjons mål, og hensynet til de menneskene som arbeider der. Et slikt ansvar omfatter den løpende definisjon av problemer så vel som valget av løsninger og metoder for gjennomføringen av disse.
- Psykologer lanserer og diskuterer effektene av metoder og virkemidler, og det gjelder innen helsevesen, i arbeids- og utdanningsorganisasjoner, samt i familielivet. Slike debatter kan ikke avgjøres en gang for alle, hverken gjennom forskning eller som verdispørsmål. Et eksempel er spørsmål om hvilket forhold det er mellom ytre påvirkning og indre motivasjon for å skape effekter gjennom psykologisk endringsarbeid

IAP arrangerer seminarer som utfordrer eksisterende kunnskap, tilbyr diskusjonsfora for fagkritikk og fornyelse, samt tilrettelegger for faglig formidling også utover psykologenes egne rekker. Innen IAP har faggruppene et særlig ansvar for å bidra til at videreutdanningene inspirerer deltakerne til fagpolitisk refleksjon og engasjement.

Tillegg til IAPs faglige plattform, vedtatt av årsmøtet 29.4.2016